

**Universiteit
Leiden**

The Netherlands

Mahaffy II: A veritable day of Pentecost

Naerebout, F.G.

Citation

Naerebout, F. G. (1983). Mahaffy II: A veritable day of Pentecost. Retrieved from
<https://hdl.handle.net/1887/11101>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/11101>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

MAHAFFY

II. 'A veritable day of Pentecost'

De Pieterskerk, 8 februari 1875; buiten is alles sneeuw en ijs en in de kerk is het al niet veel warmer. Rector magnificus Heinsius spreekt en spreekt en spreekt. Eén van de aanwezigen, John Pentland Mahaffy, afgevaardigde van Trinity College, Dublin, naar het derde eeuwfeest van de Leidse universiteit, nu huiverend in zijn toga, zal zich daar later over beklagen: in Leiden wordt te veel en vooral te lang gesproken, en dergelijke lange redevoering en bederven de conversatie. En dat terwijl er op dat moment in Leiden zoveel kansen waren op een goed gesprek! Mahaffy, toekomstig auteur van *The principles of the art of conversation* (1887) en alom geroemd als briljant causeur, wilde zich deze kansen niet door de neus laten boren. Hij moet nog even geduld betrachten en vooralsnog heeft hij het voornamelijk koud, door de lage temperatuur en door de strenge, kille omgeving: de dominee Mahaffy, die eens op de vraag of hij een geestelijke was geantwoord moet hebben: 'yes, but not in any offensive sense of the term', zucht over 'this freezing religion'. Geen voorvechter van een streng calvinisme, onze Mahaffy, en zelfs in zijn hele gedrag nauwelijks clericaal.

Na het aanhoren van muziek van Meyerbeer, Weber en Beethoven (dat moet Mahaffy toch wel hebben aangesproken, hij was immers een competent musicus) kan het gezelschap eindelijk de kerk verlaten: 'we all emerged more dead than alive'. Vervolgens spoedt men zich voort naar de Stadsgehoorzaal, alwaar de buitenlandse gasten zullen worden voorgesteld aan 'Z.M. Den Koning'. Wanneer dat achter de rug is, weer muziek en een feestmaal, opgediend in de Stadsgehoorzaal. Dan helaas weer de kou in om een illuminatie en groot vuurwerk te bewonderen, op de geëigende plaats voor dit soort zaken: de Ruïne, het gat geslagen door het kruitschip van 1807, tegenwoordig het Van der Werfpark. Een druk programma. Het feest was reeds de dag tevoren begonnen, met een dienst in de Hooglandse kerk (ook bijzonder koud) en een ontvangst van de buitenlandse gasten door de Gemeenteraad en het Studentencorps: feestelijke begroeting met muziek'.

9 februari en volgende dagen ging men ijverig voort: promoties honoris causa (niet Mahaffy, maar wel de classicus Jowett uit Oxford), een comédie in de Schouwburg, gevolgd door Rossini's *Barbier van Sevilla*, muziek in de Stadsconcertzaal en openstelling van de universitaire collecties en instellingen: Mahaffy bezocht ongetwijfeld het Museum van Oudheden, Breestraat 18, waar directeur Leemans hoogstpersoonlijk de gasten rondleidde.

Mahaffy logeerde bij Professor Veth, zijn metgezel Atkinson, die te Dublin Sanskriet doceerde, verbleef bij Professor Land. Zo werden alle gasten ondergebracht, heel gezellig. Mahaffy waardeerde vooral deze persoonlijke contacten, deze samenkomst op één plaats van wetenschappers uit heel Europa, en niet alleen om over het weer te praten: Mahaffy mag dan een bijzonder levenslustig man geweest zijn, inzake de wetenschap was hij immer serieus. Frivoliteiten moesten dan ook voor de wetenschap wijken: Mahaffy heeft ons geen bespiegelingen omtrent vuurwerk of Rossini nagelaten, wel enthousiaste beschrijvingen van de ontmoeting van geleerd Europa: 'Orientalists, Hellenists, Latinists, Historians, Philosophers, Physiologists, Jurists, Theologians (...) all jabbering away in a number of languages, so that it was profanely remarked (door Mahaffy zelf? Het lijkt typisch één van zijn *witticisms*!) that but for the absence of one important personage, it seemed a veritable day of Pentecost'. Mahaffy was vooral onder de indruk van de grote Cobet, en onstuimig en weinig tactvol als hij was, schreef hij een vurig stuk in *Mac-Millan's Magazine*, waarin hij betoogde, dat Oxford en Cambridge het leiderschap in de klassieke filologie kwijt waren geraakt en dat dit nu te Leiden berustte, met name bij Cobet, 'this real leader of men'.

Naast geleerden ontmoette Mahaffy ook studenten, wier 'eager young faces warmed his heart', en niet alleen die leergierige koppen, want Mahaffy prijst ook de goede wijn en sigaren, die de studenten hun gasten aanboden. Bij een later bezoek aan Leiden, vrij kort maar boeiend beschreven in het boek *Sketches from a tour through Holland and Germany* (1889), spreekt Mahaffy nogmaals waarderend over het 'refined and luxurious college life' en de wijn en sigaren zullen ook bij dat oordeel wel een rol gespeeld hebben.

In de bundel Latijnse redevoeringen gehouden door buitenlandse afgevaardigden komt Mahaffy niet voor, helaas; toch heeft zijn aanwezigheid bij het eeuwfeest te Leiden sporen nagelaten, zelfs tast-

bare: de Leidse UB bezit een aantal nummers van het tijdschrift *Kottabos*, reeds genoemd in mijn tweede stukje over Joyce, een tijdschrift waarin Dublins classici naar hartelust konden vertalen, parodiëren en onzin verkopen. Het UB-deel draagt de volgende tekst op de binnenzijde van het omslag: *Academiae Lugduno-Batavae die VIII m. Febr. a. MDCCCLXXV CCC eius natali hunc librum d.d. Collegium S. Trinitatis*. Toen ik al weer geruime tijd geleden deze deeltjes opvroeg, werd ik na het lospeuteren van het touwtje dat de boel bijeenhield en na het openslaan van het werk, gedurende enkele ogenblikken door een stofwolk aan de blikken van het UB-personeel onttrokken. Het door Mahaffy eigenhandig aangedragen geschenk had waarschijnlijk ruim een eeuw onaangeraakt op de plank gerust. Overigens heeft de UB alleen de geschonken afleveringen van *Kottabos*, niets meer, hoewel het blad nog decennia bleef bestaan; aanvanke-lijk had men het tijdschrift een V-nummer toebedeeld, als lopend seriewerk, maar kennelijk zag men van een abonnement af na de prijs te hebben vernomen: één shilling per aflevering. Prijzig, maar toch: misplaatste Nederlandse zuinigheid. Een complete set van *Kottabos* is goud waard! Het lijkt niet aannemelijk dat Mahaffy dit zo weinig op waarde geschatte cadeau zelf heeft uitgezocht, want hij heeft nooit veel aan *Kottabos* bijgedragen: zoals gezegd was hij in de wetenschap altijd serieus en bovendien kon hij het niet best vinden met de initiatiefnemer van het tijdschrift, R.Y. Tyrrell, de grote graecus, later Regius Professor of Greek, TCD. Het omvangrijkste werkstuk van Mahaffy in *Kottabosis* een vertaling van een gedicht van Goethe:

Gellert's Monument von Oeser.

ALS Gellert, der geliebte, schied,
 Manch gutes Herz im Stillen weinte,
 Auch manches matte schiefe Lied
 Sich mit dem reinen Schmerz vereinte;
 Und jeder Stümper bei dem Grab
 Ein Blümchen an die Ehrenkrone,
 Ein Scherlein zu des Edlen Lohne,
 Mit vielzufriedner Miene gab:
 Stand Oeser seitwärts von den Leuten
 Und fühlte den Geschiednen, sann
 Ein bleibend Bild, ein lieblich Deuten
 Auf den verschwunden werthen Mann;
 Und sammelte mit Geistesflug
 Im Marmor alles Lobes Stammeln,
 Wie wir in einen engen Krug
 Die Asche des Geliebten sammeln.

GOETHE.

Mooi, nietwaar?
 (Wordt vervolgd)

Iere Perennius.

VNDI delicias dolore flebat
 Abreptum tacito Catullum amici;
 Et carmen uspidum improbumque multum
 Iungebat lacrimis inanem hiatum:
 Baronum chorus ad rogem secutus
 Addebat sua quisque scerta, magno
 Laudem ut ipse viro daret perempto,
 Nec non mirifice sibi placebat.
 At spernens vacuum Myron tumultum
 Sensit pectore imaginem Catulli,
 Et promisit morituum in aëra nunquam
 Quod cari simularet ora signum.
 Solus quae titubabat ante Fama
 Hic norat dare marmori tenaci,
 Angustam socii uelut reponit
 Aequalis cineres dolens in urnam.

J. P. M.

Frits Naerebout

ROME

Voorlopig verslaat de auto de Romeinen

...en functioneert er niets meer in Rome, zou deze zin uit *Trouw* (16 april jl.) aangevuld kunnen worden. Als we tenminste de woorden van Antonio Cederna mogen geloven, die in een artikel in *La Repubblica*, door mij samengevat in de vorige *Frons*, de op handen zijnde opgraving van het resterende deel van de Keizerfora in Rome aankondigde en daarbij stelde dat alleen de archeologie nog functioneert in Rome.

Het gaat niet door, dus.

Het plan voor het tot stand brengen van een groot archeologisch park in het hart van Rome was naar voren gebracht door Rome's communistische burgemeester Ugo Vetere. Het werd afgekeurd door de Minister van Cultuur Nicola Vernola (DC).

De tegenstanders van het plan hebben verschillende argumenten. Allereerst is het volkomen onduidelijk waar het geld vandaan moet komen. Dan is er het dreigende verkeersprobleem wanneer de Via dei Fori Imperiali wordt opgeheven. Bovendien lijkt het verstandiger eerst tot restauratie over te gaan van de vele monumenten in Rome, die bedreigd worden (door de zure regen natuurlijk; vijf jaar geleden liep iedereen nog onbekommerd door een voorjaarsregentje, tegenwoordig ben je bang dat de druppels sissend op je gezicht vallen). Ook een aantal archeologen, zoals Carlo Pietrangeli van de Vaticaanse Musea, vindt het belangrijker aan dit laatste prioriteit te verlenen.

En natuurlijk zijn er, zowel bij voor- als tegenstanders, enkele onzuivere argumenten te vinden. Zo zal het wel niet geheel toevallig zijn dat er in Rome op 26 juni gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden. En het is niet voor niets een kunsthistoricus (Cesare Brandi), die heeft opgemerkt dat "de stad van Michelangelo niet kan worden teruggebracht tot een versteende begraafplaats".

Wanneer ik dit schrijf lijkt het erop dat de Italiaanse regering gaat vallen. Wie weet verandert de situatie nog.